



# Planika

GLASILO SLOVENSKEGA KULTURNEGA DRUŠTVA TRIGLAV SPLIT  
SPLIT, JUNIJ 2021, LETO XXIX. ŠT. 215

ISSN 1849-9775



# Planika

GLASILO SLOVENSKEGA KULTURNEGA  
DRUŠTVA TRIGLAV SPLIT

## GLASILO FINANCIRA:

- SAVJET ZA NACIONALNE MANJINE  
VLADE RH
- URAD VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE ZA  
SLOVENCE V ZAMEJSTVU IN PO SVETU

zanj Mag. Cveto Šušmelj

## NASLOVNICA

POGLED V LEPŠI SVET  
FOTO: Robert JARH

## UREDNIKA

Vera HRGA

## UREDNIŠKI ODBOR

Cveto ŠUŠMELJ  
Nadežda ETEROVIĆ

## LEKTORICE IN PREVAJALKE

Vera HRGA  
Dada ŠANTIĆ  
Ana MATUSINOVIĆ

## PRIPRAVA IN TISK

DES - Split  
www.des.hr

## NATISKANO

380 izvodov

## RAZPORED AKTIVNOSTI

Ponedeljek: od 19.00 - 21.00 PEVSKI ZBOR  
Torek: od 18.00 - 21.30 DOPOLNILNI POUK  
Sreda: od 17.30 - 19.30 KLEKLJANJE ČIPKE  
Četrtek: od 19.00 - 21.00 PEVSKI ZBOR  
Petek: od 18.00 - 20.00 DRAMSKO LIT. URICE  
Sobota: od 10.00 - 12.15 DOPOLNILNI  
POUK IN OTROŠKE DELAVNICE

## Uradne ure tajnice:

Vsak dan razen sobote, nedelje in  
praznikov od 8.00-12.00 ure

Društveni prostori so odprti vsak dan  
razen sobote, nedelje in praznikov od  
8.00-12.00 ure

## SLOVENSKO KULTURNO DRUŠTVO TRIGLAV SPLIT

Šibenska 3, 21000 SPLIT, HRVAŠKA  
Tel: 021 343 137, Fax: 021 321 434  
Uradni mobitel: 091 150 44 98



## VSEBINA

### IZ ŽIVLJENJA DRUŠTVA

- „Pojo naj ljudje“ ..... 3
- 25 let dela je za nami ..... 5
- Sanjamo Nedosanjane sne ..... 6
- Skupščina Zveze ..... 7

### SLOVEŠČINA V SPLITU

- Nepozabno otroštvo v Sloveniji..... 8
- Slovenščina pretekla angleščino ... 8
- Srečanje toplih nasmehov in  
objemov..... 9
- Kekci ..... 9

### V NARAVI

- Na Kninski trdnjavi..... 10
- Stopite na pot v svobodo ..... 11

### O JEZIKU

- Kdaj uporabiti tujko in kdaj ne..... 12
- Ah te „dalmatinske riči“ ..... 13

### S KNJIŽNEGA TRGA

- O (avto)biografiji *Luciferka* ..... 14
- Dobrodošle knjige ..... 14
- Noč knjige..... 14

### POEZIJA

- Cankarjeva ljubezen ..... 15
- Tišina, Ne srečanje ..... 15

### UTRINKI

- Krik jablan..... 16
- Glasba ne pozna meja..... 17
- Majski ledeni možje in mokra  
Zofka ..... 18

### KRIŽANKA

#### VELEPOSLANIŠTVO REPUBLIKE SLOVENIJE NA HRVAŠKEM

Alagovićeva 30, 10000 Zagreb, Hrvaška, Tel: (+) 3851 6311 000, Fax: (+) 3851 61 77 236  
Elektronska pošta: [vzg@gov.si](mailto:vzg@gov.si)

Spletni naslov: <http://zagreb.veleposlanistvo.si>

Uradne ure so od ponedeljka do petka od 8.00 do 16.30.

Konzularni oddelek Veleposlanitva:

Tel: (+) 3851 631 1014, Fax: (+) 3851 468 0387

Uradne ure so ob ponedeljkih, sredah in petkih od 9.00 do 12.00.

#### GENERALNI KONZULAT REPUBLIKE SLOVENIJE v Splitu

Istarska 9, 21000 Split, Hrvaška, Tel/Fax: (+) 385 21 389 224

Elektronska pošta: [generalni.konzulat.rep.slovenije@st.t-com.hr](mailto:generalni.konzulat.rep.slovenije@st.t-com.hr)

G. Branko Roglič, častni generalni konzul

Uradne ure konzulata so od ponedeljka do petka od 9.00 do 13.00.

**Dragi bralci Planike,**

Zopet sem tu, v vaših rokah!

Želim vas navdihniti, razvedriti, v vas obuditi lepe spomine in vam povedati, da smo tu, da živimo, dihamo, se učimo, klekljamo, pesnimo, hodimo v čudoviti svet narave, sanjamo.

Želim vas vsaj malo odmakniti od digitalnega in analognega sveta in vas rahlo prepričati, da nam virus, izolacija in medsebojna oddaljenost vendarle niso vzeli vseh moči, zanosa, volje, vere in upanja v lepšo prihodnost.

Urednica

**Načrtovane aktivnosti:**

24. junij ob 19.00, prostori SKD Triglav, Šibenska 3

**PROSLAVA DNEVA DRŽAVNOSTI RS**

Predstavljanje knjige poezije NEDOSANJANI SNI, Ane Šušmelj

26. junij - celodnevni izlet na Plitvička Jezera

1. september - pričetek pevskih vaj MePZ Triglav

**„POJO NAJ LJUDJE“****25 let MePZ Triglav Split**

Kako hitijo časi, ne verjamem da je minilo 25 let od tistega 13. februarja leta 1996, ko smo se člani slovenskega društva „Triglav“, željni petja in slovenske pesmi, zbrali v društvenih prostorih v Krešimirjevi ulici v Splitu. Bil je to že tretji poskus ustanovitve pevskega zbora od leta 1992. Do takrat to ni uspelo, predvsem zaradi tega, ker nismo uspeli najti zborovodje, ki bi bil pripravljen delati z nami.

Torej, tega dne se nas je zbralo kar 35 članov, ki smo želeli peti. Nekateri so imeli izkušnje iz glasbene šole, šolskih zborov ali pa klap, nekateri pa so se prvič srečali s petjem in notnim zapisom. Tedanji predsednik društva Boštjan Kordiš nam je predstavil zborovodkinjo, prof. Tatjano Kurajico, po mami slovenskega rodu. Takoj na prvem srečanju je vsem po vrsti preverila ritmiko in posluš. Prostor v katerem smo začeli z vajami ni bil primeren, saj je imel samo 16 kvadratnih metrov. Na začetku so vaje potekale posebej za



ženske (sopran, alt) in posebej za moške (tenor, bas). Kmalu smo se preselili na novo lokacijo, tudi v Krešimirjevi ulici, kje so bili pogoji za pevske vaje zelo dobri. V preteklem času smo se petkrat selili, v sedanjem prostoru pa smo od leta 2007. Upamo, da se ne bomo morali več seliti, saj je ta prostor kupil generalni častni konzul R. Slovenije v Splitu, uspešni podjetnik,

gospod Branko Roglič. Prostore nam je dal v najem po zelo ugodni ceni.

Že naslednje leto po ustanovitvi smo se vključili na slovensko pevsko revijo Primorska poje in na Tabor v Šentvidu pri Stični. Redno smo na njih do pandemije Kovid-19 sodelovali, vsako leto obiskovali seminarje za zborovodje in se potem vadili za nastop. Z veseljem smo vsako leto



Prvi javni nastop v Dioklecijanovih kletah v Splitu



Ob 10. obletnici zboru v palači Mileš

potovali v Slovenijo, saj smo zmeraj imeli pripravljen še kakšen nastop, oziroma gostovanje pri katerem slovenskem zboru. Tako smo obiskali nešteto slovenskih mest, pevskih zborov, in gradili prijateljstvo. Gostovali smo tudi v Bosni in Hercegovini, Italiji, Nemčiji. Vse te zборе smo imeli priložnost gostiti tudi v Splitu.

Kot pravi naša zborovodkinja Tanja, zbor je živi organizem, ljudje prihajajo in odhajajo, no zmeraj obstaja trdno jedro, ki obljublja kontinuiteto. Tako smo tudi mi obstali četrto stoletje, čeprav danes v zboru od 20 članov poje samo 8 pevk in pevcev od same ustanovitve. Za obstoj smo predvsem hvaležni zborovodkinji Tanji Kurajici, ki nas vsa ta leta tako uspešno uči in vodi. Zavedamo se tudi, da je minilo dosti časa, in da smo mi ustanovitelji

manj zmožni kot pa na začetku, veseli nas pa, da nam prihajajo mladi člani, kar obeta, da se bo v Splitu še dolgo pela slovenska pesem.

Ob tej priložnosti se moramo še spomniti naših zaslužnih pevk in pevcev, ustanoviteljev pevskega zboru, ki so nas na žalost prezgodaj zapustili: Dabovič Marija, Dragan Marija, Gerželj Mile, Hajdič Tončka, Kosmos Ivan, Lasić Ante, Mardešić Ivo, Mardešić Sonja, Novak Nataša, Tanjga Petar in Tartaglia Danica.

V teh časih pandemije že eno leto zelo pogrešamo pevske vaje, nastope in potovanja, najbolj pa nam manjka druženje v naših prostorih. Upamo, da se bliža kraj pandemiji, da bodo v jeseni ukrepi prenehali in bomo po dolgem času lahko nadaljevali z našim delom. V načrtu imamo do konca



Ko zapoje dekleta



Nastop v prelepi Kazinski dvorani v Mariboru



V družbi z veleposlanico dr. Smiljano Knez po nastopu v Lori



Mešani pivski zbor Triglav na Prokurativah



Naj se sliši! V Stični s predsednikom RS Borutom Pahorjem

leta gostovanje v Zadru, v Splitu pa bomo na našem slavnostnem koncertu zaslužnim članom podelili jubilarne Gallusove značke.

Naj na koncu omenim še pevce, ki sprejemajo priznanja za svoje delo:



## GALLUSOVA ZNAČKA

### Častna značka

Eterović Nadežda  
Gerželj Joško  
Kosmos Ivan  
Tatjana Kurajica  
Lendić Žaklina  
Mikačič Ivana  
Mužinić Liljana  
Šušmelj Cveto

### Srebrna značka

Stehlik Lidija  
Šitić Andrija

### Zlata značka

Bandalo Anica  
Biočić Snježana  
Čakić Ana  
Bedalov Jelena  
Krnić Nadja  
Kulišić Snježana  
Šušmelj Anica  
Vranković Silva

### Bronasta Značka

Bulatović Milan  
Josipović Mirjana  
Morača Ivan  
Rogulj Nenad  
Stamenov Paula

PREDSEDNIK MePZ:  
Mag. Cveto Šušmelj

## TUDI PESEM JE UTIHNILA

Zaradi svetovne pandemije neverjetnih razmer teče že drugo leto prisilne zaustavitve in nedelovanje MePZ Triglav. Kot večina smo tudi mi izgubili socialne in društvene komponente, posebno v glasbi, v razvijanju glasbenih sposobnosti in glasbenega izobraževanja. Glasbenega gibanja ni, ni sodelovanja na glasbenih manifestacijah kot so Primorska poje in Tabor slovenskih pevskih zborov.

Nastopila je tišina in zastoj v negovanju glasbene kulturne dediščine.

MePZ Triglav iz Splita deluje na Hrvaškem in v Sloveniji in paralelno spremlja kulturne dogodke v obeh prijateljskih državah.

Zbor predstavlja glasbeno kulturo Hrvaške in Slovenije, povezuje ljudi, neguje medsebojno spoštovanje in



razvija pozitivno zavest na različnih področjih.

Vse to omogoča delovanje pevskih zborov z namenom ohranjanja tradicije, lepe besede, narodnih običajev in nepozabnih druženj.

Tatjana Kurajica

## 25 LET DELA JE ZA NAMI

**T**a članek pišem z melanholijo in žalostjo. Letošnjega 9. maja naj bi bilo vse drugače.

25 let obstoja in dela naše klekljarke sekcije smo želele obeležiti z razstavo in proslavo. Na žalost je epidemija korone vse to preprečila. Zaradi epidemioloških ukrepov ni bilo mogoče organizirati razstave naše čipke in s tem ni bilo mogoče dostojno obeležiti visoke obletnice.

Zaradi nje se nismo srečali kar šest mesecev, izgubili smo dragega Ivana Kosmosa in vse je šlo narobe.

Kljub vsemu smo klekljarice v svojem domu pridno klekljale in bile v nenehnem stiku. Do zdaj smo realizirale vse načrtovane projekte, ki so bili odvisni od našega dela. Čakamo, da minejo vsi ti nenavadni časi in bomo lahko nadaljevale naše delo v prostori družstva. Srečne smo, da smo za zdaj vse žive in zdrave ter še naprej pripravljene nadaljevati svoje delo in druženje. Veselimo se tega dne.

Upamo, da bo predvideno razstavo in praznovanje 25-letnice ustanovitve in dela naše sekcije nekje v



Zahvala gospe Anki za ljubezen in pozornost, ki nam jo je nesebično dajala



Proslava 10. obletnice naše sekcije

prihodnosti mogoče uspešno realizirati. To bo priložnost, da se spomnimo vseh lepih trenutkov druženja in vseh dragih klekljaric, ki so zaznamovale vsa ta leta.

Vsaka obletnica je priložnost, da obnovimo spomine na čudovite skupne trenutke, posebej na dneve, preživite z našo drago gospo **Anko Perak Šebenik**, ki je s podporo vodstva SKD



80. let naše gospe Anke Perak Šebenik

„Triglav“ ustanovila našo čipkarsko skupino in jo vodila do jeseni 2004 ter nam podarila vso svojo ljubezen in pozornost.

V mislih je vedno z nami in ponosne smo, da nadaljujemo njeno delo.

V ta namen je tu nekaj naših skupnih fotografij.

Katica Kaštelan

## SANJAMO NEDOSANJANE SNE

Sanjamo svet, kot ga še ni in v steh težkih časih snujemo lepšo prihodnost.

SANJAMO, SANJAMO POVŠOD kjer je prostor za sanje.

In NEDOSANJANI SNI so povšod, povšod kjer so sanje.

V kakšen dan se želi prebuditi, ko v jutru odgrne zaveso sanj, nam v svoji pesniški zbirki odkriva **Ana Šušmelj**.

Knjiga poezije Ane Šušmelj **Nedosanjani sni** je naš prvi, v prelepe verze povit otrok, ki ga bomo položili v vaše roke, da ob druženju z njim uživajte, doživite avtoričine sanje, ljubezen, navdih, zanos, srčnost in željeni spokoj.

Za naše društvo je to izjemen trenutek. Knjigo izdajamo v založbi SKD Triglav Split, ob finančni podpori Mesta Splita in Urada RS za Slovence v zamejstvu in po svetu.

Ponosni in radostni smo, da nam je avtorica prepustila svoje tankočutne

misli, nanizane v verzih milozvočne poetike, izpisane v hrvaščini in slovenščini. S svojo poezijo nas vodi v svoj sanjski svet, ki se skozi ritem, zven in podobe počasi odstira in razkriva.

*Misel, ki me je dosegla ravno v času, ko so Anine pesmi najintenzivneje odmevale v meni in se odtiskovale v mojo zavest, pravi, da lahko z ljudmi in vsem, kar nas obdaja, shajamo le na tri načine – da vsakogar in vse ljubimo, da zaradi tega trpimo ali pa da vse, kar nas obdaja, spremenimo v nekaj brezčasnega. Ana to počne. Svoj, njun, njihov, naš skupni svet spreminja v literaturo. Z ljubeznijo, kakopak. In moj globok poklon gre dejstvu, da ji to uspeva v jeziku, ki ga je v njeno življenje prinesla ravno ljubezen. Umetnost je torej univerzalna, ne pozna ne jezikovnih, ne časovnih meja, niti vsakršnih drugačnih, ki si jih tako radi vrisujemo v glave in na zemljevide. Ravno v tej preseženosti vidim dragoceeno in neizpodbitno vrednost pričujoče pesniške zbirke. Vse to pa pred nami izrisuje avtoričino mladostno zaljubljenost v življenje in nedvomno poslanstvo, ki si*

*ga - ne kot breme, temveč z ljubeznijo – nalaga: biti svetilnik ali zvezda in sijati drugim, da lahko, ožarjeni s svetlobo njenih misli, podob in nje same zasijemo tudi sami.*

Vera Hrga

Iz spremne besede: Mojca A. Juras, prof.

Ilustracija: Dada Šantić

### VEČER PRIHAJA

Pod sončno streho  
mirno sedim,  
senco lovim.  
Bliža se zahod,  
ko večerni veter  
gre na sprehod.  
Luna me vleče  
z vijoličastimi nitmi,  
a jaz še sedim,  
nikamor ne hitim.  
Večer prihaja,  
tihotapi se poln sna,  
z mehкими blazinami  
vabi me v blaženi vrt  
ognjeno žarečih želja.

Ana Šušmelj

## SKUPŠČINA ZVEZE

28. maja 2021 je v skladu z epidemiološkimi razmerami potekala redna letna skupščina Zveze slovenskih društev na Hrvaškem. Tega dogodka se vedno veselim, še posebej pa srečanja z ljubimi kolegicami in kolegi, druženja, pogovorov, dogovorov ter izmenjave izkušenj. Mesto Reka pa mi je še posebej v srcu, saj imam nanj lepe spomine še iz študentskih časov.

Na letošnji skupščini so delegati izbirali med več načini udeležbe: v živo na sedežu Zveze, prek platforme Zoom ali prek elektronske seje.

V imenu SKD TRIGLAV so se skupščine v živo udeležili predsednik SKD TRIGLAV Cveto Šušmelj, predsednica IO SKD TRIGLAV Nadežda Eterović, učiteljica dopolnilnega pouka slovenščine in kulturna animatorka Vera Hrga ter predsednica nadzornega odbora SKD TRIGLAV Irena Novak.

Seja se je pričela ob 11. uri z naslednjim dnevnim redom:

1. Poročilo NO za leto 2020
2. Vsebinsko poročilo za leto 2020
3. Načrti delovanja za leto 2021
4. Finančni načrt za leto 2021
5. Izbor novega člana Nadzornega odbora Zveze in člana namestnika
6. Prošnja za sprejem Slovenskega kulturnega društva »Prešeren« v članstvo Zveze
7. Razno

»V letu 2021 bo redno delovanje Zveze slovenskih društev na Hrvaškem popestreno z določenimi aktivnostmi, ki so se začele že v preteklem letu. Poleg rednega delovanja Zveza načrtuje tudi projekte, kot so Športni vikend za otroke, Poletni tabor za dijake, Slovenski bal, Mesečni bilten dogajanj in Slovenske turistične manjšinske poti na Hrvaškem. Aktivnosti bodo odvisne tudi od epidemije COVID-19 in oblikovane glede na ukrepe in priporočila Štaba



civilne zaščite Republike Hrvaške«, je poudarila predsednica Zveze Barbara Riman.

Tradicionalno 17. vseslovensko srečanje je v načrtu v začetku septembra na odprtem v Parku Golubinjak v Gorskem Kotarju.

Januarja nas je žal zapustil naš Ivan Kosmos, ki je bil član Nadzornega odbora Zveze. Za novo članico NO Zveze je bila izbrana Klauđija Ana Velimirović, namestnica predsednice SKD ISTRRA Pulj. Za novo namestnico člana NO Zveze je bila izbrana Irena

Novak, predsednica NO SKD TRIGLAV Split.

Zveza slovenskih društev na Hrvaškem je bogatejša za novega člana, Slovensko kulturno društvo »PREŠEREN« iz Lokev. Dobrodošli, dragi rojaki! Želimo vam veliko uspeha v vašem delovanju!

Po skupščini in prijetnem druženju smo se odpravili nazaj v Split. Ge. Barbari Riman hvala za dobro organizacijo in topel sprejem.

Nadežda Eterović



## NEPOZABNO OTROŠTVO V SLOVENIJI

1. februarja 2021 sem postala član SKD Triglav, a moja zgodba o povezanosti s Slovenijo se je začela že veliko prej. Čeprav v moji družini nihče nima slovenskih korenin čutim, da bo del mojega srca za vedno pripadal Sloveniji. Rojena sem v Splitu leta 1993, in ko sem bila stara 4 leta, smo se zaradi očetove službe preselili v Maribor. Velik del otroštva sem preživela v Mariboru in ga imam za enega najlepših obdobj svojega življenja. Otroštvo je čas, ki te za vedno zaznamuje in imela sem srečo, da sem odraščala v mestu in državi, ki mi je ponudila toliko. Dneve sem preživljala v Mestnem parku, ki je bil le 20 m stran od našega stanovanja, med vikendi na nogometnem stadionu, jeseni nabirala kostanj v naši ulici...



Moje uspešno smučanje na Pohorju

V Mariboru sem končala dva razreda osnovne šole, nato pa smo se preselili nazaj v Split. Kot za vsakega otroka je bila selitev tudi zame zelo težka in od samega začetka sem si močno želela vrniti se v Maribor, vrniti se k svoji rutini, vrniti se k prijateljem.

Minilo je že veliko let od moje vrnitve v Split, toda potreba po delu

slovenske kulture v meni ni nehala vibrirati. Po naključju sem naletela na SKD Triglav, za katerega sploh nisem vedela, da deluje v Splitu, zato sem takoj stopila v stik. Čeprav sem se znala sporazumevati v slovenščini, sem jo vedno želela še izboljšati. Takoj po prvi uri dopolnilnega pouka slovenščine sem vedela, da bodo moji ponedeljki rezervirani le za učenje in druženje pri pouku.

Zdaj obiskujem dopolnilni pouk že skoraj štiri mesece in čeprav sem zelo vesela, da izpopolnjujem jezik in se učim o kulturi, hodim na pouk po veliko več kot le po znanje. V družbi so me takoj sprejeli, kot da sem njihova, in dobila sem občutek pripadnosti, ki sem ga že tako dolgo iskala.

Sara Balajić

## SLOVEŠČINA PRETEKLA ANGLEŠČINO

Zadnji rok za oddajo je mimo...  
 Zosnutek imam v glavi. Časa v dnevu mi redno zmanjkuje. Učiteljica razume. Prispela sem na Bol, nenačrtovan obisk; na katamaranu sem reševala posle iz domene „ministrstvo tujih zadev“ .... podaljšani vikend se šele začelja.

Ob obali enega najbolj znanih Hrvaških otokov ob vetriču in prečudovitem razgledu sem sedla in pisala bom dokler ne napišem.



Slovenščina je moj drugi jezik, pravzaprav tretji. Skozi angleščino sem po prihodu v Ljubljano vpijala slovenščino. Pa je počasi slovenščina le pretekla angleščino. Poleg tega sem obiskovala še tečaje arabščine, nemščine in italijanščine. Teh jezikov nimam za svoje.

Ob ponedeljkih ali ob sredah, ker se ta skupinica prilagaja posameznikom, se dobivamo v društvu in v sproščenem vzdušju, čeprav vem veliko in razumem vse; se vsakič še nekaj novega naučim. Ne gre samo za slovnico, ljubo dvojino, strešice in sklone. Veliko zgodovine, književnosti in drugih področji obdelujemo. Na zanimive načine. Izkušena in prekaljena Učiteljica se za ure še vedno pripravlja! Vedno je zabavno. Ne malo krat najboljša in hkrati moja najljubša Učiteljica razvaja svoje učence s slovenskimi in drugimi dobrotami „kr“ tako. Vloga učenke mi je všeč. Sošolci tudi! Vedno me nekdo tudi odpelje domov.



Učiteljica, kamišibaj, Povodni mož in kultura

Pozabim na svojo privatno vlogo učiteljice in se vsakič znova zavem pomembnosti znanja. Učiteljica oprosti nenapisano domačo nalogo in občasno »špricanje« pouka, saj je to življenjska šola.

Ob skodelici čaja, ki nas greje pozimi, jabolčnem soku in mineralni vodi v poletnem času, kozarčku vina ali žganja, ki se prileže vsakič, popestrimo te vesele večere. Pa smo tudi pandemijo lažje prinesli okoli, ne ona nas! Poleg tega smo se marsikaj naučili. Hvala!

Tekst in foto: Ana Božulić



## SREČANJE TOPLIH NASMEHOV IN OBJEMOV



Pravijo, da pravo prijateljstvo ostaja v dobrih in težkih časih. Tudi jaz trdim, da je prijateljstvo »za sva vremenak«, za čase, ki so mimo in za čase, ki prihajajo.



Čas nas ne dela niti dobre niti slabe. Slabe delamo sami sebe kadar pozabimo na nasmeh in druženja, na srce in dušo, na tisto, kar nas bogati. Zato se mi zdi letošnji 25. maj, nekdanji dan mladosti, tako zelo pomemben.

Naša učiteljica in prijateljica nas je po dolgih, nenavadno težkih časih osamelosti, povabila na medsebojno druženje in druženje s slovenščino v živo, v naše društvo.

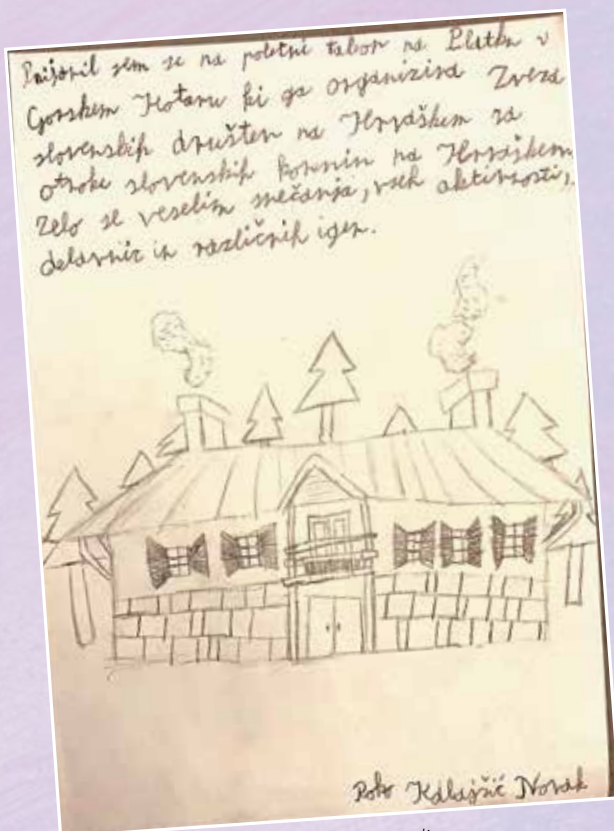
Bilo je to srečanje velikih toplih nasmehov, ki so se pretakali v pogledih in objemih. Skoraj brez besed je bilo toliko izrečenega.

In tako smo me dekleta (žene, matere, babice, prababice), prijateljsko ob penini in kolačih v prisrčnem pogovoru in nasmehu končno dočakale in doživele ta tako poseben dan.

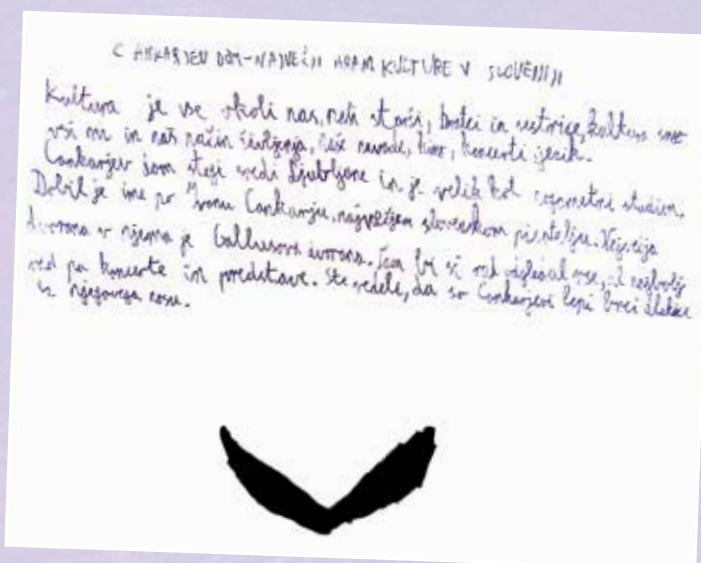
Dragica Terze

## KEKCI

Srečni KEKCI po dolgem času v živo in v objemu. Roko, Duje in Toma se bodo udeležili poletnega kampa za osnovnošolce na Platku od 9. – 11. 7. 2021, ki ga organizira Zveza slovenskih društev na Hrvaškem.



Takole se Roko veseli



## NA KNINSKI TRDNJAVI



**K**olikokrat ste na poti proti severu ali vzhodu Hrvaške, pa tudi nekam dlje, šli skozi Knin?

Kolikokrat ste bili v Kninu, ne da bi se povzpeli na Kninsko trdnjavo?

To mesto v zapečku, tako usodno povezano s hrvaško zgodovino, je bilo desetletja le zapuščeno križišče poti med notranjostjo in morjem.

V naši novejši zgodovini postaja vse pomembnejše, pa se ga na določene datume spominjamo kot Zvonimirjevo mesto, imenovano Ninia, omenjeno v sedmem letu pred Kristusom.

To kraljevsko utrjeno mesto je eno najbolj znanih prestolnic hrvaških kraljev, ki ponuja pogled na celotno Dalmacijo.

V tem „novem normalnem svetu“, ki pa nikakor še ni normalen, smo se spomladi zgodaj zjutraj odpravili v Knin, da bi končno spoznali Kninsko



trdnjavo, eno največjih in najstarejših evropskih trdnjav.

Nahaja se na nadmorski višini okrog 345 metrov, kar je približno 100 metrov nad samim mestom Knin, dolga je 470 metrov, najstarejši del Kaštel Knin je zgrajen sredi devetega stoletja.

Naša kondicija je med krono dodatno oslabela, pa vendar smo avto pustili na dnu utrdbe in se pogumno povzpeli na lesen dvizni most in vstopili v svet utrdbe, ki nas je očaral na prvi pogled.

Po vseh mogočih osvajalcih, ki so jo rušili in gradili; od Madžarov, Turkov, Benečanov, Francozov, Avstrijcev ter med drugo svetovno vojno Nemcev in Italijanov, je trdnjava končno naša.

Smo jo zbudili iz sna? Ali jo bomo spet prepustili stoletnim spominom?

Ko stopimo v svet trdnjave, največje utrdbe v Dalmaciji, nas takoj ob

vhodu pričaka stražarnica, v kateri je danes restavracija in cerkev, posvečena sveti Barbari, zavetnici artilerije. Cerkev žal ni bila odprta.

Toliko zgodovinskih predmetov na enem mestu, da ne veste, kje začeti.

Tu je Muzej hrvaških arheoloških spomenikov, cisterna, nato stavba za prebivališče poveljnika trdnjave z nešteti puškarnicami, stojala za kanone, barutana in številne stopnice, po katerih se vzpenjamo in spuščamo z enega dela trdnjave na drugi. Vse smo obšli: Gornji grad (Kaštel Knin), Srednji grad (Garišta), Kaštel Lab ali Bandjera (tudi Korlat), na katerem se vije naša zastava, do postaje Belvedere in Spodnjega grada.

Pogled je čudovit, toplo spomladansko sonce pa nas je spodbudilo, da obiščemo še slap Krčić, ki smo ga že prej videli s trdnjave. Ta 22 metrov visok slap, ki se razpršeno vliva v izvir Krke, to močno pomladno naravno čudo, je odlična ideja za izlet v naravo.

Hrumeča moč padca vas bo pustila brez daha, hkrati pa v vas prebudila občutek neskončnega miru in lepote.

Ta oaza šumečih slapov, zelenja z vonjem po medu, s tlakovano potjo do slapa, s postavljenimi klopami in mizami za počitek je neizmeren vir naravne lepote, zato jo vsekakor obiščite.

Ana Šušmelj

Foto: Ana, Cveto Šušmelj



## STOPITE NA POT V SVOBODO!

Nekdo uživa v sprehodih ob morju, nekdo v dobri hrani, nekdo ob skodelici kave v svoji najljubši kavarni, nekdo v nakupovanju, nekdo v kozarcu dobrega vina, nekdo rad gre v gledališče, nekdo v naravo ... teh užitkov je kolikor želite.

Na seznamu mojih najljubših, neobveznih hobijev je na prvem mestu odhod v naravo in planinarjenje! In ko se ozrem nazaj, se prepričam, da je kult ljubezni do planinarjenja v moji družini že od otroštva. Gledam črno-bele fotografije pred domom na Mosorju, nato poletne počitnice na planini v Sloveniji ... številne izlete. Vedno smo hodili nekam organizirani, samo da smo se družili med sabo in z naravo. Tempa pasati.

Zdaj, ko imam končno "poln delovni čas" samo zase in za svoje "gušte", skušam čim več časa preživeti v naravi.

Čeprav se zavedam, da imam (včasih) pomanjkanje energije in (seveda) presežek let, poskušam v tem (ne) ravnovesju najti zlato sredino. Torej, čim pogosteje v hribe, skoraj vedno sama, če pa je organiziran kakšen odhod (vsi udeleženci iz PD so čudoviti), ga z ekipo z veseljem prehodim.

Moji someščani bi me, ko bi me zagledali z nahrbtnikom na ramenih, začudeno spraševali, zakaj grem "v brdo", ko pa ni sezona špargljev, velika večina njih, ki se navadno odločijo za sprehod v naravo, jo namreč obišče samo v sezoni divjih špargljev. Potem pa tudi sami nekako komentirajo v stilu ... ah ja, seveda ... ona je Slovenka. To je zanje potem normalno. In to je to! Druge dni v letu nikjer nikogar, niti psa, niti lovca.... samo narava in jaz.

Imam srečo, da imam od kraja, kjer živim, pestro ponudbo stezic in poti,

po katerih se lahko napotim in sem zelo hitro v naravi. Poskušam vedno izbrati nove smeri, kjer mi bo vedno zanimivo in raznoliko. Na teh sprehodih vselej opazim pozitivne spremembe v smislu, da sem energična, razbremenjena, nasmejana ...

Z geslom - Živeti naravo! Biti v njej in z njo!

Tam se zberem, umirim, razsvetlim. Opazujem rastline mimo katerih hodim, se učim njihovih imen, raziskujem katere so koristne in katere ne, one pa me nežno objamejo z vonjem. Poslušam ptice, zvok trave, valjanje kamenja ... in takrat najdem pravo smer in pustim, da me nosi veter sprememb.

Vabim vas, dragi bralci Planike, da stopite na to pot v svobodo!

Jadranka Jančar Ercegović





## KDAJ UPORABITI TUJKO IN KDAJ NE

Število prevzetih besed v slovenskem jeziku narašča, kar niti ni presenetljivo, saj je jezik ne nazadnje živ, zato prevzema, preoblikuje, izloča. V besedju slovenskega jezika je veliko izposojenk, ki smo jih prevzeli iz grščine, latinščine ali drugih slovanskih jezikov – miza, jakna, pivo – pa nam danes sploh ne zvenijo več tako tuje.

**Največ prevzetih besed najdemo v strokovnih besedilih, tujke pa se pojavljajo predvsem v slengu (cool, OK, OMG).**

### Kako prevzemamo besede

Glede na to, kako dobro so prevzete besede prilagojene slovenskemu jeziku, ločimo: izposojenke (popolnoma prilagojene, **pica**), tujke (deloma prilagojene, **jazz**) in citatne besede (popolnoma neprilagojene, **first lady**).

V današnjem članku bomo izraz tujka uporabili za katero koli prevzeto besedo, saj lahko tujke dojemamo tudi kot predstopnjo izposojenk: pizza → pica, jazz → džez. Strogo slovnično pa je večina v današnjem članku uporabljenih prevzetih besed seveda izposojenk.

### Kako dobro vam gre menjava tujk s slovenskimi izrazi

Kako širok je vaš nabor besedja slovenskega jezika, lahko preverite danes. V spodnjih povedih je kar nekaj tujk. Kako bi z zamenjavo prevzetih

besed povedi preoblikovali tako, da bi bile bolj »slovenske«?

Kdaj **planiraš** počitnice? Je kakšna **opcija**, da gremo letos skupaj?

(Kdaj načrtuješ počitnice? Je kakšna možnost, da gremo letos skupaj?)

Nujno je, da **minimiziramo** stroške in **maksimiziramo** izdatke.

(Nujno je, da znižamo stroške in povečamo izdatke.)

Tina, kako **ekstravagantno** torbico imaš danes. Je tako **kvalitetna**, kot je videti?

(Tina, kako nenavadno/posebno torbico imaš danes. Je tako kakovostna, kot je videti?)

Z Jako res nisva **kompatibilna**, ta njegov **cinizem** in **konstantno** pretiravanje.

(Z Jako res nisva združljiva, ta njegova posmehljivost in nenehno pretiravanje.)

Predlagam **alternativo**: vsem **klijentom** omogočimo **urgenten transport**.

(Predlagam drugo možnost: vsem strankam omogočimo nujen prevoz.)

Po burni **debati** so se pokazale **signifikantne** razlike.

(Po burni razpravi so se pokazale pomembne razlike.)

Te **dimenzije** so povsem **disproporcionalne**. Imaš vse **komponente**, da lahko pohištvo sestavimo?

(Te mere so povsem nesorazmerne/neskladne. Imaš vse dele, da lahko pohištvo sestavimo?)

Naša družina **konzumira** samo sadje in žitarice, ker **preferiramo** zdrav življenjski slog.

(Naša družina je samo sadje in zelenjavo, ker dajemo prednost zdravemu življenjskemu slogu.)

**Direktno** ji je povedala, da ni **kompetentna** za to delovno mesto.

(Neposredno ji je povedala, da ni usposobljena za to delovno mesto.)

Kaj pa ta **varianta**? Moramo res uporabiti vse lanske **resurse**?

(Kaj pa ta možnost? Moramo res uporabiti vse lanske vire?)

Naše čisto je **idealno** za tla iz tovrstnega **materiala**.

(Naše čisto je odlično za tla iz tovrstne snovi.)

### Se moramo tujkam pri pisanju vedno izogniti?

Zagotovo ste med branjem članka pomislili, da se je treba tujkam na široko izogniti.

Je to res?

Verjetno poznate jezikovno načelo, ki pravi:

**če imamo v jeziku domačo (slovensko) ustreznico in je to mogoče (glede na kontekst in krog naslovnikov), tujke ne uporabimo.**

**S prevzetimi besedami je tako kot z uživanjem sladkorja: v zmernih količinah.**

Raba prevzetih besed ni povsem odsvetovana, le premišljena naj bo in prilagojena krogu naslovnikov – v strokovnih besedilih bo tujk tako bistveno več kot v dnevnih novicah. Upamo, da se s tem nasvetom nismo preveč zamerili puristom – tistim, ki si pretirano prizadevajo za čist jezik, zlasti z izločanjem tujih prvin.

Povzela: V.H.



## AH TE „DALMATINSKE RIČI“

Pripadam generaciji, ki je v osnovni šoli (še) imela, sicer samo v 5. razredu, pouk srbsko hrvaškega jezika in mi je jezik bil poznan. Od nekdaj, vsaj tako se mi je zdelo. Seveda so tukaj še vsi najboljši rock komadi bivše države, v katerih še danes uživam. Da o športu in moji zatreskanosti v velikega Dražena sploh ne pišem. Tudi kot turistični vodnici mi je bilo med drugim dano spoznati številna narečja, kar mi je vedno bil največji izziv.

In tako sem prišla v Dalmacijo. Ne samo s skupino turistov za par dni, ampak kar na „privremeni boravak“, ki traja že kar nekaj let. In trčila na nekaj, kar sem mislila, da poznam in da ne bo nobenih problemov. Uf, kako sem se samo uštela!

Prve se ne pozabi nikoli, kot pravimo. Moje prvo leto tukaj so zaznamovali najlepši sprehodi po prečudovitih „šetnjicah“ Makarske Rivijere, z vozičkom, v katerem je, včasih mirno, včasih (pre)glasno kraljeval naš mali. No in takrat sem se prvič srečala z izrazom, ki mi nikakor ni šel v glavo in mi absolutno ni bil všeč. Vsaj dokler se nanj nisem navadila. „O, ma baš ti je **smišan** mali“, sem slišala ne vem več kolikokrat na teh najinih sprehodih. In kar nekaj časa potrebovala, da sem razumela, se nasmehnila in se seveda zahvalila za kompliment. Drugi del, ki je skoraj obvezno vedno sledil, kako je mali **slika i prilika tate** mi ni bil več tako zabaven (malo za šalo, malo zares).

Še ena beseda, na katero se pravtako nisem mogla v začetku navaditi, in mi ni dala miru. Ni ravno dalmatinska, ampak vseeno. „Oprostite, gdje je zahod?“ Ja, priznam da sem se nekajkrat vprašala zakaj ljudi zanimajo strani neba...

Danes, ko je za mano že kar nekaj let v Dalmaciji in malega samo še tu in tam prepričam, da gre z mano na sprehod, poznam ogromno **dalmatinskih riči**, vse več jih tudi uporabljam v govoru. In kljub temu, da mi je to narečje eno najlepših kar sem jih kdaj slišala, imam še vedno problem in v hitrem pogovoru dve pristnih Dalmatincev ne razumen totalno nič, niti besede.

Katarina Kerk



## O (AVTO)BIOGRAFIJI LUCIFERKA

Sem umetnica in se borim s persom, z jasno in odkrito besedo.

To je moje orožje. –

Svetlana Makarovič, Luciferka

Vrhunska umetnica je pri osemdesetih letih dobila prvo biografijo, ki jo je napisala skupaj z **Matejem Šurcem**. Sledimo njeni življenjski in ustvarjalni poti, od najzgodnejših dni, kamor seže prvi spomin, do danes. Poznamo njena dela; poezijo, pravljice, šansone, nje pa ne. Bežanja v otroštvu, iskanja v odrasčanju in zavestna odločitev o neizprosni samosti v zrelih letih. Knjiga izniči doslej znane stereotipe o Svetlani Makarovič. V resnici je še hujša! Knjiga, ki jo je oblikoval **Boštjan Pavletič**, vsebuje tudi več kot **50 fotografij** ter **bibliografijo** del Svetlane Makarovič.



## NOČ KNJIGE

Navdih letošnje prireditve Noč knjige so bile Kosovelove sanje, ki gnezdijo na Zemlji, da bi letele v nebo.

## SANJAM KRALJESTVO BREZ KRALJA

Sanjam kraljestvo,  
ki še nima kralja.  
Kakor da čutim  
novo ozračje na obrazu,  
v očeh svetlino.  
Čutim človeka,  
ki iz nevidnosti  
ustvarja življenje  
za vse.  
Nevidnost gre v vidnost  
in sanja v življenje,  
kot ptica,  
ki v zraku svobodna  
na zemlji gnezdi,  
vali, rodi  
svoj rod,  
da nekoč  
lažje in lepše vzleti  
v brezbrežje zrakov  
na novo pot.

Srečko Kosovel

## DANE, NAJMLAJŠI ČLAN DRUŠTVA

### ROJSTVO

Stopite narahlo kakor v copatih  
naravnost pri glavnih vratih  
v ta lepi dan, kot bi šli v pesem.

Svet naokrog je vabljev in vonljiv,  
čudno resen in nemalo slovesen:  
NEKDO SE JE PRAVKAR RODIL.

In to je najlepša pesem.

Stopite narahlo in pustite k  
nebesom odprta vrata.

Naj skoznje lije botrinja bogata -  
novorojenčeva pesem.

Tone Pavček

Najmlajši Marov fantiček je postal  
tudi najmlajši član našega društva.

Vse lepo na življenjski  
poti mu želimo!



## DOBRODOŠLE KNJIGE



Gospod Mladen Kardum iz CIP-službe Univerzitetne knjižnice v Splitu nam je tudi letos podaril bogato zbirko povsem novih otroških

knjig, ki bodo dragocen pripomoček pri dopolnilnem pouku slovenščine, pa tudi zanimivo branje za ljubitelje pravljic, enciklopedij, zabavnih zgodb.

Iskrena hvala za posredovanje naši članici gospe Bredi Bredi Noveljič Dodič, ter seveda velika zahvala Univerzitetni knjižnici in gospodu Kardumu.

V.H.



## ANA, CANKARJEVA LJUBEZEN



Edina znana fotografija Ane Lušin in Ivana Cankarja, 1909

V mesecu maju, natančneje 10. maja, je minilo 145 let od rojstva Ivana Cankarja, dramatika, esejista, pesnika in literarnega glasnika nemočnih. Njegovo življenje je bilo preplet ustvarjalnosti, zanosa, melanholije, revščine in na drugi strani neizmerne duhovne bogastva, pa tudi lepih ljubezni do žensk.



30. maja sem ob rojstnem dnevu Anice Nuše Bergant, rojene Lušin, Cankarjeve ljubice, obiskala njen grob na pokopališču v lepi vasi Plešivec nad Velenjem.

Ana je bila učiteljica na osnovni šoli v tem kraju kjer počiva. Na njenem grobu je zapisano ganljivo Cankarjevo posvetilo: »Tukaj zdaj v grobu spi tvoja in moja vesela mladost.«



S prof. Franko Klančnik, v šoli kjer je učila Ana

Veliko zanimivega in lepega mi je povedala Franka Klančnik, prof. učiteljica na tej šoli. Prijazno mi je ponudila priložnost, da si v prostorih te iste šole, v kateri je živela in učiteljevala Ana, ogledam razstavo, posvečeno mladostni ljubezni Ane in Cankarja.



Kaj več o zanimivem življenju in ljubezni Ane Lušin in Ivana Cankarja napišem v naslednji Planiki.

Tekst in foto: Vera Hrga

## TIŠINA

Naslanjam čelo,  
od uzburanih misli vrelo,  
na hladno prozorsko staklo.  
Širim roke i grlim ništa,  
obavija me tišina.  
Lice mi vlažno,  
neznam gdje sam,  
dal'sam tu ili tamo,  
dal' mi lice miju suze  
ili rosi kiša,  
Ili je moja tišina postala još tiša.

Volim te tišino,  
jer tek tada misli rašire krila,  
i lete, lete gdje god žele,  
gdje su se dvije sjenke srele,  
s glavom uz glavu ruke ispreplele,  
sjede u tišini....

Volim te tišino...

## NE SREČANJE

Vzdignem pogled,  
Znani korak,  
Premik z glavo,  
Je?  
Pohitim,  
Rama ob rami,  
Vzdignem pogled,  
Ne.

Nadaljujem,  
Puščam metuljčke na svobodo  
Za neko drugo srečanje.

Vera Raguž

Foto: A. Matusinović



## KRIK JABLAN

Zadnji košček moje rodne grude se vse bolj potaplja v jezerske globine, ki jih je izkopal rudnik lignita v Velenju. Vselej, kadar se vračam v moje kraje, se z velikim strahom napotim na travnik, kjer je stala naša hiša. Z bojznijo, da ga več ni, da ga je ukradla in za vedno izbrisala, iztrgala izpod mojih stopinj jezerska pošast. Povsem ob robu jezera še kljubujejo tri jablane iz našega sadovnjaka, še cvetijo prelepe cvetove in še rodijo slastne, zdrave plodove.

Moja sestra jih takole doživlja.

Vera Hrga

## KJE SI?

Kod hodiš, da te tako dolgo ni?

Obišči nas!

Glas naših jablan govori.

Ostale tu tako smo same,  
Nikogar ni, da nam zaceli rane.  
Po tej stezici mimo nas  
Nihče več ne prihaja,  
Saj malo nižje kraj poti  
Vse večje jezero nastaja.  
Morda čez leto ali dve  
Doseže naše korenine  
Vemo, da pomoči več ni,  
Da to usoda je gabraške doline.

O jablane ponosne naše,  
Ki dajale ste nam obilen, dober sad,  
Usoda ista vas vse čaka  
Kot je pred leti doletela nas.

Ko zadnjič vas bom jaz objela,  
S pogledom nežnim, s solzami v očeh,  
Ko voda vam bo vaš ponos odvezla  
Umrli na dom bo moj spomin,  
Zamrl nasmeh.

Anica Strožič



*Tukaj je stala moja rojstna hiša*



*Potok Velunja, v keterega hladnih vodah smo se poleti tako veselo kopali, je sedaj postal grozeč kanjon.*



*Pogled čez Družmirsko jezero na Šoštanjsko Termoelektrarno (TEŠ)*

Družmirsko ali Šoštanjsko jezero (360 mnm) je umetno jezero v Sloveniji, ki spada v skupino treh Šaleških jezer: Škalsko, Velenjsko in Družmirsko. Nastajati je pričelo leta 1975 in je ime dobilo po bližnjem naselju Družmirje, katerega okolica se je zaradi pridobivanja premoga v velenjskem premogovniku vdrla in napolnila z vodo. Jezero je pretočno, voda v njem se izmenja dva- do šestkrat letno. Družmirsko jezero ima največje pojezerje, več kot 30 km<sup>2</sup>,

ima dve kotanji, ena ne presega globine 5 m, druga pa kar 87 m in tako velja Družmirsko za najgloblje jezero v Sloveniji, če ne štejemo globine sifona Divjega jezera. Sicer ima povprečno globino 24 m. Pritok jezera je potok Velunja, ki poleg padavin prispeva v jezero povprečno 24,5 milijonov m<sup>3</sup> vode letno. Družmirsko jezero je, zlasti ob nizkih pretokih Pake, glavni vir tehnološke vode šoštanjske elektrarne.

Iz Wikipedije povzela V.H.



## GLASBA NE POZNA MEJA

## FRANINA GLASBENA POT



Eva Tušar in Frano Igor Barović

Srečanje in prijeten klepet v našem skupnem pristanu s Slovenskima glasbenikoma, katerih univerzalni jezik je glasba. Njun privez je morda le začasen saj jima talent in mladost ponujata neštete poti, na katerih bosta lahko z iskro, razplamtelo v Sloveniji, oplemenila svet glasbe.

Glasbenico **Evo Tušar**, zaljubljenko v naravo in gorski tek smo že imeli priložnost občudovati v dveh njenih prispevkih v Planiki (Avantura življenja: Slovenka s splitskim naslovom pretekla 4 planine in 140 km dalmatinskega kršja v 39 urah in Slovensko planinsko pot od Maribora do Ankarana je prehodila, pretekla v 15 dneh.)

Eva je zaposlena v Hrvaškem narodnem gledališču v Splitu kot prva oboa in ni edina Slovenka ki igra v orkestru, **Frano Igor Barović** muzicira na rogu, **Piero Malkoč** brunda na kontrabasu, a **Zala Oblak** honorarno pomaga na violini.

Malo več o sebi nam je povedal Frano, moj učenec v času lepih sobotnih uric mojega poučevanja dopolnilnega pouka slovenščine v Dubrovniku.

V.H.

V davnih osemdesetih letih se je mlada učiteljica glasbe podala na pot, ki je ni nikoli končala. Željna spoznavanja sveta se je z dvema prijateljicama nekega lepega dne iz domačega Mengša odpravila na izlet v Dubrovnik.

Po zabavi v mestu so si privoščile večerjo v restavraciji. Pogovarjale so se, toda pozornost mlade profesorice je bila usmerjena na gospoda, ki je ni prenehal gledati, ji potem pustil sporočilo in vse je bilo jasno – obojestranske simpatije so prerasle v zaljubljenost in iz nje se je rodila ljubezen.

Frano, Marija in Tadej so se rodili iz ljubezni. Mlada profesorica je nanje prenesla svoje znanje glasbe, učila jih je igrati in vsak se je naučil igrati inštrument. Maria klarinet, Tadej pozavno in kitaro, a Frano rog. In ni se zaustavila, otroci v kraju, kjer je živela, so se učili še igrati in peti, zato je kraj dobil klapo in pevski zbor. Mesto ni bilo več isto, dobilo je dušo in ta duh se je prebudil tudi pri njenih otrocih. Najstarejši otrok Frano je bil najbolj nadarjen in se je odločil ukvarjati samo z glasbo. Po končani srednji šoli je Frano odšel v Ljubljano in se vpisal na Akademijo za glasbo ter nadaljeval pot po maminih stopinjah. Tam je spoznal mamine nekdanje profesorje in celo kolege, s katerimi je sodelovala in študirala.

Frano je vedel, da glasba ne pozna meja in da povsod, kjer koli je že, ona presega jezične bariere.

Od takrat je zanj univerzalni jezik postal glasba. V tem obdobju je Frano veliko potoval po svetu in igral z odličnimi umetniki, ki so govorili tudi skupni jezik, ki se ga je takrat učil.

Igral je v orkestrih, obiskoval seminarje, poglobljal znanje, nato pa se je na enem od svojih potovanj ustavil v Splitu in se odločil poskusiti srečo v tem mestu. Zaposlil se je v gledališču. Frano se je zavedal, da je treba delati



Prijeten klepet na Rivi

še veliko tega, zato je zavihal rokave. Potrudil se je in začel poučevati otroke v glasbeni šoli v Splitu, naslednje leto pa v glasbeni šoli Imotski, potem v glasbeni šoli v Makarski, nato še v šoli v Vodicach in na koncu je ustanovil tudi malo glasbeno šolo v Primoštenu. Potem se je odločil še za korak naprej in začel voditi orkester v Primoštenu. Leta so tekla in trud, ki ga je Frano vlagal skozi desetletje je začel rojevati sadove. Učenci, ki jih je vzgajal, so postali profesorji, tako kot on, tudi oni so začeli poučevati v tistih šolah, kjer je bil Frano ustanovitelj predavaj. Vsa ta leta je bil poleg poučevanja tudi aktiven glasbenik na rogu in je učencem z vzgledom pokazal, kako se to počne. Frane je bil srečen, da lahko prenese znanje, ki ga je pridobil, predvsem pa je bil ponosen, da je v mnogih prebudil uspavane talente in postavil temelje ponosa v tem univerzalnem jeziku.

Tista, nekoč mlada profesorica, še vedno dela in poučuje glasbeno vzgojo na Pelješcu in redno kliče Frana iz učilnice, da otrokom razloži, v čem je razlika med sonato in koncertom in v kateri simfoniji angleški rog ima znameniti solo.

Iskra, ki naj bi se bila razplamtela v Sloveniji, danes razsvetljuje Dalmacijo in morda bo jutri kakšna nova iskrica iz te svetlobe v Dalmaciji osvetlila še kateri drugi del planeta.

Frano Igor Barović, mag.mus. 1. rog Hnk Split

Foto: V.H.

## MAJSKI LEDENI MOŽJE IN MOKRA ZOFKA

Se nam po letošnjem mokrem maju obeta prijazno poletje in dobra letina?



Kljub temu, da je mesec april tisti, ki slovi po muhastem vremenu, ima tudi mesec maj nekaj posebnosti. Ljudski vremenski koledar krivdo za muhasto majsko vreme pripisuje trem ledenim možem in mokri Zofki. Po ljudskem izročilu je velika nevarnost nenaadne slane in pozebe med 12. in 14. majem, ko godujejo sv. Pankracij, sv. Servacij in sv. Bonifacij. Ledeni možje so del starega vremenskega izročila, ki so ga ljudje dolga stoletja jemali zelo resno. Ledeni možje prinašajo hlad in dež. Ledenim možem 15. maja sledi še Zofka, ki je simbol za moker in deževen 15. maj. Če nas ledeni možje in polulana Zofka, ki že nekaj zadnjih let zapored redno zemljo škropi, res obiščejo, naj bi sledilo lepo in toplo poletje.

V zvezi z ledenimi možmi pa naslednji pregovor:

*Če je pred Servacijem poletje, mraz rad pritiska na cvetje.*

Ker pred tem svetnikom letos nismo imeli tistega, čemur bi lahko rekli poletje, se nam verjetno mraza ni treba bati.

To velja tudi za naslednji pregovor, ki pravi:

*Če maj se z vročino začinja, mraz še po Urbanu (25. maja) rad ne jenja.*

Ne smemo pa se veseliti mokrega Florjana, ki je imel god 4. maja. Zanj pregovor pravi:

*Kolikor na Florjana dan dež trave porosi, toliko jo poleti od suše zgori.*



Zanimiv je tudi naslednji pregovor:

*Ako Trijakov dan (1. maja) dežuje, dobro letino oznanjuje.*

Za slovito Zofko pa star slovenski vremenski pregovor pravi:

*Če Zofka zemlje ne poškropi, vreme poleti prida ni.*

Ker si verjetno vsi želimo lepo poletno vreme, se nad morebitnim Zofkinim dežjem ne bomo pritoževali.

Dodajmo še naslednji pregovor:

*Majnika dosti dežja, obeta jeseni dosti vsega.*

Če sedaj potegnemo črto pod vse mogoče majske pregovore, zlahka ugotovimo, da je majski dež dobrodošel pojav. Če je torej maj moker, se nam obeta dobra letina.

Če pregovorom sploh še lahko verjamemo.

Letošnji maj je bil zelo nenavaden, bolj moker kot suh in prav nobene vročine nismo občutili. Nič kaj ni bil podoben tistim lepim, toplim, cvetočim majem, ki so nas poprej tako razveseljevali. Se nam vsaj kaj lepega obeta v prihajajočih mesecih?

Povzeto iz: Nedeljski dnevnik (vremenski kotichek) V.H.



Pravijo, da si je letos Zofija prehladila mehur.



29. III. 2021 nas je nenadoma in tako rano zapustil naš član



**Dean Dereani, dipl. ing**

1968 — 2021

V cvetu mladosti je odšel



**Marin Josipović**

2001 — 2021

Družinam izrekamo iskreno sožalje

*Zdaj bivaš vrh višave jasne,  
kjer ni mraku, kjer ni noči;  
Tam sonce sreče ti ne ugasne,  
resnice sonce ne stemni.*

Simon Gregorčič



VODORAVNO

- 5. Hudobnež, nasilnež
- 7. Obok
- 9. Žgana pijača z aromo janeža
- 10. Bukov plod
- 13. Žgalec apna
- 17. Organ voha
- 19. Interpretka
- 20. Obolenje dihal, naduha
- 22. Teža embalaže
- 24. Mrežasta tkanina za vezenje
- 28. Brizgalni tiskalnik
- 29. Slovenski pevec Omar
- 30. Ameriški igralec Damon

NAVPIČNO

- 1. Steklena posoda za kemijske poskuse
- 2. Palačinka
- 3. Slovensko-hrvaški polotok
- 4. Delavnica za izdelovanje lasulj
- 6. Navijala za lase
- 8. Posoda za smeti
- 11. Surovina za kavčuk
- 12. Vgradnja
- 14. Naša judoistka Nareks
- 15. Primož Trubar
- 16. Zobna gniloba
- 18. Bitka
- 21. Največji sesalec na svetu
- 23. Strokovno usposobljen pomočnik
- 25. Konec molitve
- 26. Nina Ivanič
- 27. Popolna zmaga pri taroku

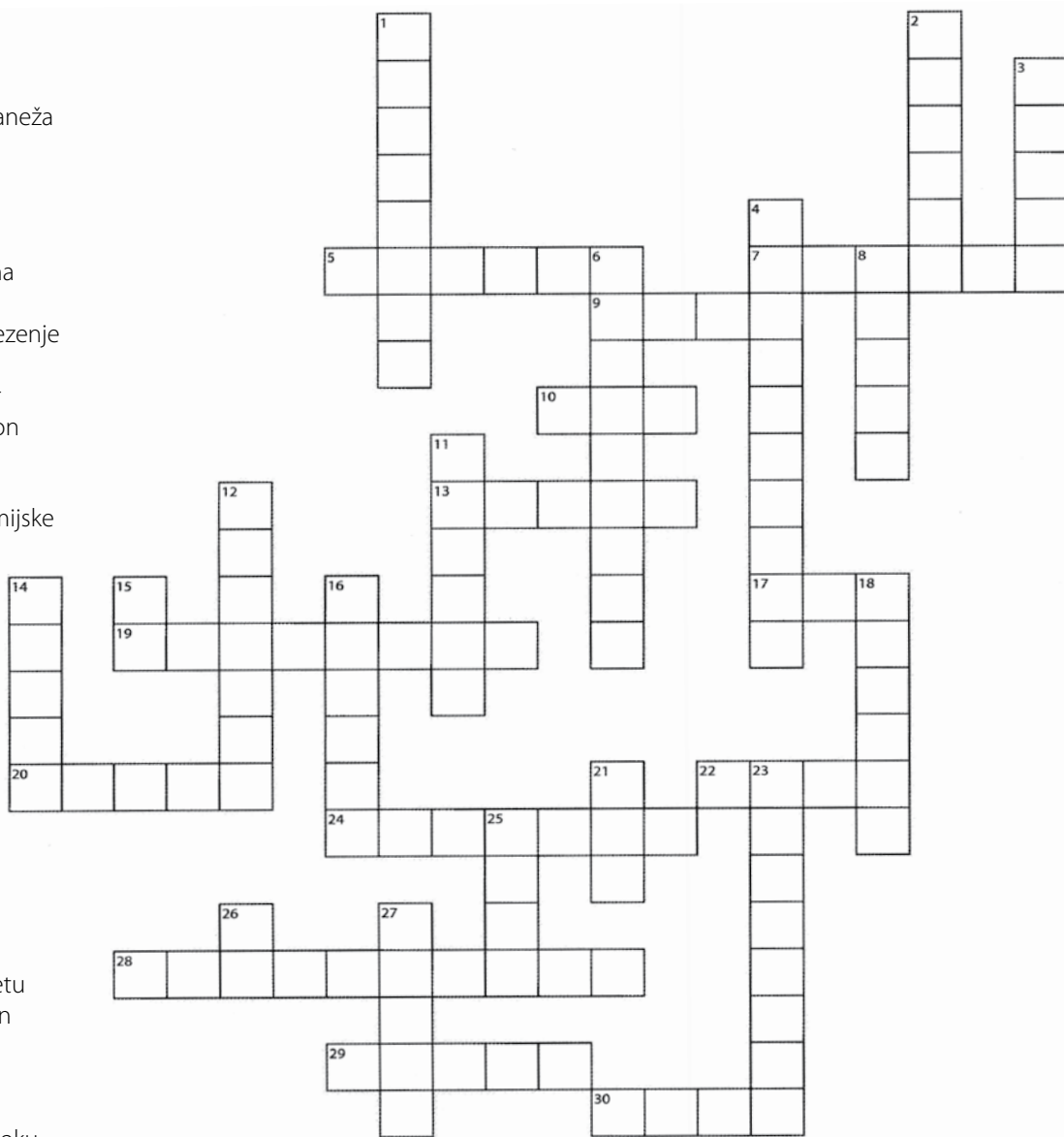




Foto: Nadežda Eterović

